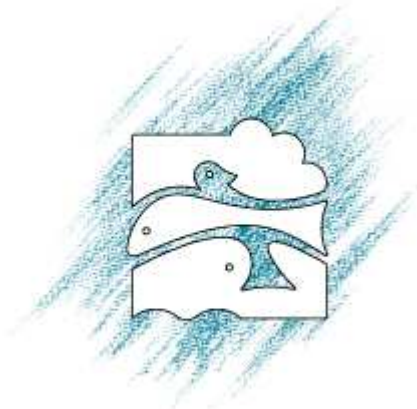

ADVIES VAN HET INSTITUUT VOOR NATUURBEHOUD A.2002.222

Evaluatie van de offertes in het kader van de opstelling van een bermbeheersplan voor het Albertkanaal (Sectie Kanne- Genk), het kanaal Dessel- Turnhout- Schoten, het kanaal Bochelt- Herentals, het kanaal naar Beverlo en het kanaal Briegden- Neerharen

Nummer : IN.A.IN.A.2002.222
Datum : 14 november 2002
Auteurs: Sophie Vermeersch
Vragen naar: Sophie Vermeersch – 02/528.89.01 – sophie.vermeersch@instnat.be
Geadresseerde : Miek Hasevoets
Administratie : *Dienst voor de Scheepvaart*
Aanvrager : Miek Hasevoets
Datum aanvraag: 27 september 2002

Hierna volgt er een oordeel over de verschillende inschrijvingen.

Belconsulting

- Onnodig onderzoek gaat het eigenlijk inventarisatiewerk vooraf. Planteninventarisaties, streeplijsten, atlasgegevens op uur- en kwartierhokbasis, BWK- en MAP inventarisaties zijn nuttig om een algemene context te schetsen, maar ontoereikend om een bijdrage te leveren tot de eigenlijke inventarisatie van kanaalbermen. Ze werden op een ander schaalniveau uitgevoerd en beantwoorden niet aan de omschrijving van de opdracht. Het samenbrengen van deze informatie op basiskaarten op een gelijkaardige schaal als vereist voor de inventarisatie van kanaalbermen is niet realistisch.
- Het is onduidelijk welke inventarisatiemethode gevolgd wordt: op welke manier de trajecten afgebakend worden en welke kensoorten (gebruikte typologie) specifiek worden geïnventariseerd. Er wordt in de tekst verkeerdelijk voorgesteld dat de methode van Zwaenepoel gebruik maakt van kensoorten. De diagnostische soorten die in de methode van Zwaenepoel worden gebruikt zijn schijnsoorten. Ze zijn meestal niet gebonden aan één enkel vegetatietype en zijn in een hiërarchisch systeem ingebouwd. Hun functie bestaat erin om als vergelijkingselement te fungeren tussen twee gelijkende typen. Uit de onnauwkeurige beschrijving en de verkeerdelijk gebruikte termen bij de omschrijving van de aanpak, blijkt een gebrek aan ervaring.
- Ook bij het de fauna-inventarisatie wordt er onvoldoende informatie verschaft. 'Fauna-elementen worden gericht geïnventariseerd'. De methode wordt echter niet toegelicht.

Lisec

- Het gebruik van TWINSPAN lijkt overbodig. Er werd reeds vermeld dat de methode van Zwaenepoel zou gevolgd worden, die reeds gebaseerd is op een TWINSPAN-analyse. Het gebruik van een TWINSPAN voor een geografisch beperkt aantal opnames, leidt tot de ontwikkeling van een lokale typologie. Dit draagt niet bij tot een meerwaarde voor de analyse.
- De Tansley-bedekkingscoëfficiënten zijn in sommige gevallen ontoereikend. Wanneer er gebruik gemaakt wordt van de methode van Zwaenepoel wordt er gebruik gemaakt van zogenaamde schijnsoorten. Het onderscheid tussen vegetatietypes is dan soms afhankelijk van de bedekkingsgraad van soorten die in percentages van elkaar verschillen.
- Er werd geen omschrijving gegeven van de problematiek rond de opdracht.
- De inventarisatieperiode is veel te kort voor de inventarisatie van hogere planten. De inventarisatiefase wordt beëindigd half juli, terwijl augustus-september aangewezen is.
- De inventarisatie wordt uitgevoerd door het opstellen van proefvlakken. Deze methode beantwoordt niet aan de gevraagde doelstelling, nl. de opstelling van een bermbeheersplan.
- Een inventarisatie wordt enkel uitgevoerd wanneer 'het vegetatietype over een behoorlijke lengte in het studiegebied voorkomt. De betekenis van 'behoorlijke lengte' is mij onduidelijk. Deze aanpak impliceert ook dat zeldzame types over kortere lengten helemaal niet geïnventariseerd worden, waardoor een aangepast beheer achterwege gelaten wordt.
- Indien de bermen aan minder waardevolle ecotopen grenst zal een lagere inventarisatie-intensiteit. Waardevolle bermen zijn echter niet steeds gecorreleerd met het achterliggend bodemgebruik, waardoor de kans tot het niet inventariseren van waardevolle bermen toeneemt.
- Soortensamenstellingen zullen getoetst worden aan de typologie volgens Schaminée et al. (1995). Dit is problematisch aangezien deze typologie vanuit een ander uitgangspunt dan bermeninventarisaties ontwikkeld werd. De kans is uitermate groot dat in vergelijking tot deze typologie enkel rompgemeenschappen (onvolledige gemeenschappen) zullen geïnventariseerd worden, wat geen meerwaarde biedt tot het identificeren van overgangssituaties.
- Aan de hand van de nieuw ingestelde permanente kwadraten, zal men knelpunten trachten op te sporen aan de hand van wijzigingen van soortensamenstellingen. Dit vereist echter een complexe aanpak door jarenlange inventarisaties, een doorgedreven literatuurstudie om de complexe verhoudingen tussen soorten te achterhalen (competitie en invloed van omgevingsfactoren) en eventueel gecontroleerde experimenten (onder laboratoriumomstandigheden).

Econnection

- Zie opm. over schijnsoorten i.v.m. Tansleycoëfficiënten
- Positief zijn volgende aspecten:
 - de problematiek en visie rond de opdracht werd duidelijk omschreven
 - de oeververdediging wordt in relatie gebracht met de aanwezige vegetatie.
 - de aangrenzende gebieden worden niet enkel beschreven naar bodemgebruik, maar er wordt ook gebruik gemaakt van een vegetatietypologie volgens de Biologische Waarderingskaart

- alle bermen worden duidelijk gelokaliseerd ten behoeve van de beheerder, met o.a. de aanleg van een bermdatabestand in Access ter verbetering van de informatiebeschikbaarheid
- er wordt een garantieperiode van 10 jaar aangegeven als geldigheidsduur van het beheersplan

Technum

- Er bestaan nog een aantal onduidelijkheden betreffende de gevolgde methodologie; de reden waarvoor er een onderscheid gemaakt wordt tussen de kruidige vegetaties en anderen. Voor de eerst vermelde wordt er een volledige soortenlijst opgesteld en de bedekkingsgraad wordt weergegeven aan de hand van de Tansley-coëfficiënten, terwijl er voor de overige vegetaties gekozen wordt voor de Braun-Blanquetmethode. Bovendien lijkt de gekozen methode voor het uitzetten van proefvlakken langs de sloten niet de meest geschikte. Een eerder aan te bevelen methode is de transectmethode.
- Soortensamenstellingen zullen getoetst worden aan de typologie volgens Schaminée et al. (1995). Dit is problematisch aangezien deze typologie vanuit een ander uitgangspunt dan bermeninventarisaties toegepast werden. De kans is uitermate groot dat in vergelijking tot deze typologie enkel rompgemeenschappen (onvolledige gemeenschappen) zullen geïnventariseerd worden, wat geen meerwaarde biedt tot het identificeren van overgangssituaties.
- Het is onduidelijk welke inventarisatiemethode gevolgd wordt: op welke manier de trajecten afgebakend worden en welke kensoorten (gebruikte typologie) specifiek worden geïnventariseerd. Er wordt in de tekst verkeerdelijk voorgesteld dat de methode van Zwaenepoel gebruik maakt van kensoorten. De diagnostische soorten die in de methode van Zwaenepoel worden gebruikt zijn schijnsoorten. Ze zijn meestal niet gebonden aan één enkel vegetatietype en zijn in een hiërarchisch systeem ingebouwd. Hun functie bestaat erin om als vergelijkingselement te fungeren tussen twee gelijkende typen. Uit de onnauwkeurige beschrijving en de verkeerdelijk gebruikte termen bij de omschrijving van de aanpak, blijkt een gebrek aan ervaring.
- Als definiëring van de karteringséénheid wordt een beheerséénheid aangegeven, wat te ruim is voor een bermbeheersplan. Binnen een beheerséénheid kunnen zich verschillende vegetatietypes voordoen. Het is belangrijk om na te gaan dewelke het zijn, omdat de kans reëel is dat ze verschillende potenties bezitten en er in de toekomst een verschillend beheer wenselijk is.
- Het gebruik van TWINSPAN lijkt overbodig. Er werd reeds vermeld dat de methode van Zwaenepoel zou gevolgd worden, die reeds gebaseerd is op een TWINSPAN-analyse. Het gebruik van een TWINSPAN voor een geografisch beperkt aantal opnames, leidt tot de ontwikkeling van een lokale typologie.
- Als referentie bij het beheer van de bermen geldt 'de meest waardevolle op korte termijn bereikbare toestand. Vele waardevolle vegetaties hebben echter een verschralingstermijn nodig wat op korte termijn onmogelijk is. Wat eerder aangewezen is, is de positieve evaluatie bij verhoging van de soorten- en structuurdiversiteit en gunstige ontwikkelingen naar vegetatietypen met een kleine vervangbaarheidswaarde.
- Er werd niet aangegeven op welke manier de Ellenbergconstanten in rekening gebracht worden om een evaluatie van de bermen uit te voeren en wat bijgevolg de weerslag op het bermbeheersplan zal zijn.

	Belconsulting	Lisec	Econnection	Technum
Toepassing methode Zwaenepoel	x	x (enkel voor de benoeming van het vegetatietype)	x	x
karteringseenheid	vegetatie-eenheid	vegetatie- eenheid	vegetatie-eenheid	beheerseenheid
Metingen abiotiek	-	-	-	x (via Ellenberg)
huidig beheer	x	x	x	x
juridische en beleidsmatige situering	x	x	x	x
openbare nutsvoorzieningen	x	x	x	x
wegeninfrastructuur	x	x	x	x
bestaande constructies	x	x	x	x
hydrografisch systeem	x	x	x	x
erfdienstbaarheden en lopende contracten	x	x	x	x
restgronden	x	-	x	-
aanpalend bodemgebruik	x	x	x	x
Bedekkingsgraad				
Tansley	x	x	x	x
Braun-Blanquet	-	-	-	x
Onderscheid tussen de te inventariseren segmenten	-	x	x	x
Waardeoordeel			niet in detail omschreven	
soortenrijkdom	-	-	-	x
vervangbaarheidswaarde	x, kwetsbaarheid	-	-	-
zeldzaamheid	x, soorten	x, soorten	x, soorten	x, soorten
bloeiaspect	-	-	-	x
abiotiek	-	x, expositie, hellingsgraad	x, geen detaillering	-
stabiliteit aangrenzende percelen	-	x	x	-
typologie aangrenzende gebieden	-	-	x, BWK	-
landschappelijke inkadering	-	x	x	-
Knelpunten				
uitstapplaatsen, paaiplaatsen	x	x	x	x
verkeers- en civieltechnische eisen	x	x	x	x
financiële en organisatorische aspecten	x	x	x	x

Dataverwerking	Belconsulting	Lisec	Econnection	Technum
ArcPad, GPS	x	-	-	x
TWINSPAN	-	x	-	x
Access	-	-	x	-
Arc View	x	?	x	x
Kaarten/ resultaten				
Basiskaart traject	x	x	x	x
Vegetatiekaart met natuurdoeltypen	-	-	x	-
kaart met vindplaats aandachtsoorten	x	x	x	x
beheerskaart	x	x	x	x
oeververdediging	-	-	x	-
relatie oeververdediging/vegetatie	-	-	x	-
bijzondere faunaelementen	x	x	x	x
knelpunten en probleemzones	x	-	x	x
éénmalig uit te voeren werken	x	-	x	x
Hulpmiddelen				
opstellen van afzonderlijke kaarten per beheerstype en maaitijdstip	x	-	x	-
Nauwkeurige lokalisatie van permanente kwadraten via kilometerpalen	-	-	x	-
Digitale foto van iedere permanente kwadraat	-	-	x	-
monitoring ahv permanente kwadraten	x	x	-	x
Tijdschaal, garantie voor visie	3 jaar	3 jaar	10 jaar	5 jaar
Ervaring in het opstellen van bermbeheersplannen	-	x	x	x